

**Baluwa yavili yanga Paolo
yavalembidile
Vakolinso
Ulongoledi wa baluwa yavili
ya Vakolinso**

Baluwa yavili ya Vakolinso ñembwije na Ntume Paolo mmwaka wa 55 au 56, kutandikila mwaka wavelekwejije Yesu Kilisto (sula ya 1:1). Aino nni baluwa yavili n'dibaluwa dituvenadyo dilembwîje na Paolo kwa likuwa lya vakúkulupila va ku Kolinso. Vatalamu va Bibiliya vâkulupila kuva, pâvele na baluwa inji ikáonekana kwa kuva Paolo ànilonjelela m'baluwa aino musula ya 2:3-4. Yònekana kuva, baluwa aneyo ítumwije ching'ati baluwa inandi ya Vakolinso na baluwa aino yavili ya Vakolinso. Baluwa aneyo yònekana kuva yavele na malove la kukalipa namene, henga nanga patuvele na kumbukumbu yoheyo ya baluwa aneyo yaitambulenge Ntume Paolo musula ya 2:3-4. Baluwa aino yavili ya Vakolinso ñnahululika kuva áilembile panavele ku Makedoniya (sula ya 2:13).

Baluwa yavili ya Vakolinso nni baluwa ya namuna ya weka kabisa kwa kuva ítanga namene kwamba mambo lohe lamwâmba Paolo mwene na namuna chalapwechedile mambo anelo. Paolo àtanga kwamba ihangaladi yake ihalokene na habali dyambone dyadipwechedile kuhaloka kwa Tito, habali divayamba vakúkulupila va ku Kolinso. M'baluwa aino tùpata mahundo

la nkati namene kwamba swala lya kuhumya malinga chiinkatapalila Nnungu. Musula ya 8 na 9 Paolo àhumya malaijo la kutendeka kwa michango ya dihela uchinga divayangate vakúkulupila vavêle ku Yelusalemu. Yònekana kuva mitume fulani vakulambîla vakanavele va nnikuwa anelyo lya vakúkulupila vátumidile chuki ivanapandikijije nnikuwa lya vakúkulupila uchinga Paolo anakulupilike. Anevo vanu vátendile uchocho uchinga vapate wasa wa kukubalika kwa Vakolinso. Vánilinga kuvatenda vanu kuva na lipamba na mamulaka lachitume langa Paolo, na chinu anecho njo chinantendile Paolo atangole malove lavele na dimongo kuntululilo wa baluwa aino kumaiha mamulaka lake kuva, nang'e nni ntume wanga Yesu Kilisto.

Uinjipihhi wa chitabu chavili cha Vakolinso

1. Sula ya 1:1-7, Paolo àtandilika kulemba baluwa yake kwa kuvasalimila vakúkulupila.
2. Sula ya 1:8-7:16, Paolo àlonjelela kwamba mabadiliko la mwanda wake, na kwamba habali dyadipwechedile kwamba Vakolinso, na kwamba namuna Vakolinso chivaipwechedile baluwa aila ya ching'ati.
3. Sula ya 8:1-9:15, Paolo àhumya malaijo kwamba nchango wa dihela dya kuvayangata vakúkulupila vavêle ku Yelusalemu.
4. Sula ya 10:1-13:10, Paolo àtetela utume wake, na kuvaduma Vakolinso kwamba mwanda wake unavele pepi.

Ntandiliko wa baluwa yanga Paolo

¹ Baluwa aino ìhaloka kwang'une Paolo na kwa nkúkulupila nnyetu Timoseo. Nangu Paolo ngujukile kuva ntume wanga Yesu Kilisto kwa kutamwa kwake mwene Nnungu, ninnembila mwenu mmanu munkulupîla Yesu mma aneko kuimanga ya ku Kolinso pamo na vakúkulupila vammalele vavêle chilambo chammalele cha ku Akaya. ² Nangu nînyuwila mwenu inema na amani ìhalôka kwa Nnungu Atata wetu na kwa Yesu Kilisto Nang'olo wetu, diîve pamo na mwenu.

Paolo ànshukulu Nnungu

³ Alombolewe Nnungu, Atata wanga Nang'olo wetu Yesu Kilisto, Atata avêle na chididi. Nang'e nni Nnungu wa kila namuna ya itujwi ya ntima. ⁴ Hwetu patulaga, nang'e ànatutuja mitima yetu, uchinga na hwetu tupate kuvatuja mitima vanu vanji pavalaga, kwa itujwi uila itupwecheledile kuhaloka kwa Nnungu. ⁵ Kwa kuva, malinga chitukumila mmaisha letu ibaniki yanabanike Kilisto, njo uchocho Nnungu chahalija kuituja mitima yetu kupitila kwa Yesu Kilisto. ⁶ Ikàva hwetu tûnalaga, bahi nni kwajili ya kutujwa na kupohwa kwenu. Na ikàva tûnatujwa, nni kwajili ya kutujwa kwenu, uchinga mupate dimongo dya kupililila kulaga ukula kutulaga hwetu. ⁷ Hwetu tûnimala kuva lilolelo lituvenalyo kwenu mwenu nni lya uhiu, kwa kuva, tûnimala kuva, malinga chimulagihwa muchi chitulagihwa hwetu njo uchocho chimumbetujwa mitima muchi hwetu chitutujwa mitima na Nnungu.

⁸ Mmakukulupila avangu, hwetu tûlembela muimale ibaniki itunabanike kuchilambo cha ku

Asiya. Ibaniki aneyo ínitupunda changa, mpaka ukata tama ya kulama. ⁹ Nni muhiu kuva, hwetu tuvene túlyona kuva tùhwena unahwa. Bahi anelyo nkututenda hwetu tunalisingile tuvene, ila tulisingile chihi Nnungu ávafufula vanu vahwîle. ¹⁰ Nnungu ánitupoha muhatali aneyo ing'ulu ya kuhwa, na achiatupohe kavila. Na hwetu tûnannolela kuva achiatupohe kavila, ¹¹ akuno mwenu umutuyangata kwa kutuyuwila. Bahi inema itumbepata kupapatana na kuyuwa kwa vanu vohe ìmbekuva ing'anya ya vanu vohe kunshukulu Nnungu kwajili yetu.

Paolo àhumya ing'anya ya kuyeweja mwanda wake

¹² Chinu chituhulula kulilombolela nni kuva, hukumu ya mmitima yetu inatumaiha kuva tûniikala pachilambo kwa kukulupika na kwa uhiu utujaliwije na Nnungu. Hwetu nanga patunalojijwe na lúnda lwa chimunu, henga kwa inema yanga Nnungu, na tûlatendile anelo lammalele asa kwenu mwenu. ¹³ Bahi n'dibaluwa dyetu tûnnembila mwenu vitukutuku vimumbehulula kuvisoma na kuvyelewa. Nanani ngùlolela kuva muchimutwelewe mwalehu, ¹⁴ ikànavá kwa vino mùtwelewa chihi kadiki. Bahi nniduva alila lyambeuya Nang'olo wetu Yesu muchimulyone kwajili yetu malinga hwetu chitumbelyona kwajili yenu.

¹⁵ Kwa kuva, ñnimala kuva mwenu mùlinowela hwetu, bahi ngúkudungidile kwida kwenu mwenu hoti uchinga mupate faida myanda mivili. ¹⁶ Ngúkudungidile ngùpitile kwenu mwenu mmwanda wangu wa kuhwena kuchilambo

cha ku Makedoniya, na panimbekuva unguuya nimpitile kavila, uchinga munguyangate kwajili ya mwanda wangu wa kuhwena kuchilambo cha ku Yudeya. ¹⁷ Dachì, pannayewejije mwanda wangu ngwónekene muchi nimunu wa kudumbadumba? Dachì, pangupanga mipango yangu mùtenda kuva nangu ngùlojwa na ding'ano dya chimunu mpaka nguhaule “Elo” na “Nanga” kwa mwanda uwowo umo? ¹⁸ Henga malinga Nnungu chakulupika, bahi, àlálá latunnyaulilanga mwenu nni lakukulupika, akee malove lakuhaula “Elo” na “Nanga” kwa mwanda uwowo umo. ¹⁹ Kwa kuva, Yesu Kilisto, Mwana wanga Nnungu, anahubiliwije kwenu mwenu kwa indila yang'une na Sila* na Timoseo, nang'e akanavele munu wa “Elo” na “Nanga,” ila nang'e maduva lammalele ávele chihi munu wa “Elo” ihalòka kwa Nnungu. ²⁰ Kwa kuva, nang'e njo atimîsa ahadi dyammalele dya Nnungu. Uchocho, patuyambukila “Amina,” amina yetu ìnahwika kwa Nnungu kupitila Yesu Kilisto uchinga Nnungu atumbyangwe. ²¹ Bahi mwene Nnungu àtutenda tuhwinge pamo na mwenu kwa kulundanywa kwetu na Kilisto, nanang'e mwene njo atutondwêle. ²² Na àvikile chimaiho kwetuhwe chimaîha kuva hwetu nni tuvanu vake kwa kummika Umumu Wanaswe mmitima yetu kuva malinga chivikilo.

²³ Nnungu njo shahidi wangu, nang'e àniumala ntima wangu! Bahi ing'anya ya kummikilanga chididi, nangu ngúkudungidile nnauyile kavila ku

---

* **1:19** Nsitali auno ùlembwijé Silwano, kwamba lina linji Iya Sila

Kolinso uyopa nankalipilanga namene. ²⁴ Hwetu tukátamwa tutumile dimongo kwamba ing'ulupa yenu, kwa kuva mùnihwinga muing'ulupa. Henga tùlebela tutumike pamo na mwenu uchinga mupate kuhangalala.

2

¹ Bahi ngúkudungidile nnapanganike kavila mwanda unji umbentênda mwenu muyuvale. ² Kwa kuva, ikàva nangu nìmbennyuvaja mwenu, hambi nnani ambenguhangalâja kavila nangu, ikà nave chihi mwenu uninnyundahije? ³ Njo mana nín nembidile baluwa aila kwa kuva nikanatamwije kwida kavila kwenu mwenu koka nguyuvajwe na vanu vachilembelewa vanguhangalaje. Nangu ñnimala kuva panguhangalala, na mwenu mmammalele mùnahangalala. ⁴ Kwa kuva, nín nembidile akuno isungu yangu uipwateka na kuhinginika muntima wangu akuno ungukuta mihodi. Nangu nanga pannakudungidile ninnyuvaje, henga ngúlebela mupate kumala namuna chinintamwanga.

Kusamehe

⁵ Pàvele munu atendile mambo la kuyuvaja, henga aneyo munu nanga panguyundahije nangu namene kupunda channyundahije mwenu mmammalele, na nangu ní kátamwa ngukalipe namene. ⁶ Asabu yapete munu aneyo kuhaloka kwa vanu vohe mmwenu, ñantosa. ⁷ Bahi vino, wasa kunsamehe na kuntuja ntima uchinga anakate tama mwalehu ing'anya ya kuyuvala namene. ⁸ Bahi nannyuwanga

namene munnanguje aneyo munu itamwi yenu.
⁹ Makudungilo langu la kunnembila baluwa aila ngúlebela ninninge uchinga ngupate kumala ikáva mùvele tayali ungupilikana kwa kila chinu.
¹⁰ Mukànsamehe munu kwa chinu chohecho, nanani uchocho ñninsamehe munu aneyo. Kwa kuva, ikáva pàvele chinu chohecho cha kusamehe, nasamehe muyo mwanga Kilisto kwa faida yenu,
¹¹ uchinga Nanchindenga anapate indila ya kutukumba. Kwa kuva, tùnimala makudungilo lake.

Vatumishi va lilailano lyahambi

¹² Bahi pangukamwele kuimanga ya ku Tolowa unahubili Malove Lambone langa Kilisto, Nang'olo áning'ile wasa ukatapele wa kutumika aneko. ¹³ Henga pamo na anelyo, ñniyuvala namene ing'anya nanga pannankojije nkúkulupila nnyangu Tito. Bahi aneko nkulailana chihi na vanu va imanga aneyo, nangu nkuhwena chilambo cha ku Makedoniya.

¹⁴ Henga Nnungu ashukuliwe, kwa kuva kwa kulundanywa kwetu na Kilisto nang'e àtutendile hwetu kuva matwala vake na kutulongolelela mmaduva lammalele mmaandamano la ushindi wa Kilisto. Na nang'e àtutumila hwetu kuyanjaja habali dya kummala Kilisto kila pachinu, na habali anedyo dìvele muchi liumba lya mahuta la kunung'ila. ¹⁵ Kwa kuva, Nnungu àtwona hwetu kuva muchi liumba lya mahuta la kunung'ila livatênda vanu vammale Kilisto. Henga vanu vapôhwa na vanu vayahîka, vâpilikana chààke liumba anelyo. ¹⁶ Kwa vanu vayahîka hwetu tùvele muchi liumba

lya kuhwa liîda na kuhwa, henga kwa vanu avala vapôhwa hwetu tûvele muchi liumba lya umi liîda na umi. Bahi nanga munu ahulûla kutimisa madengo la namuna aneyo kwa dimongo dyake mwene. ¹⁷ Bahi hwetu tukee muchi vanu vanji valisumîsa lilove lyanga Nnungu kwa ulamba kwajili ya faida yao. Henga kwa kuva Nnungu nni atutumîle, hwetu tûhubili chihi lilove lya Nnungu kwa ntima wambone na kwa mamulaka la Yesu Kilisto, akuno Nnungu watwona.

3

¹ Panjika mwenu mûtenda kuva hwetu tûlilombolela kavila kwenu mwenu, henga akee uchocho. Vanu vanji pavambeida kwenu mwenu vâlembelewa vâàve na baluwa ya kulombolewa au kupata baluwa ya kulombolewa kwa vanu vanji kuhaloka kwenu mwenu, henga hwetu tukâlembelewa kvanadyo. ² Mwenu mmene mùvele muchi baluwa yetu ya kulilombolela, ilembwîje mmitima yetu imaikâna na kusomwa na vanu vammalele. ³ Ìmaikana mwalehu kuva mwenu nni baluwa ilembwîje na Kilisto, kupapatana na utumishi wetu. Baluwa aino ikâlembwije kwa wino, henga ilembwije kwa Umumu wanga Nnungu avêle na umi. Na baluwa aneyo nanga pailembwije mmibao vya mayanga, henga ilembwije mmitima ya vanu.

⁴ Tûtangola malove anelo ing'anya ya lilolelo lituvenalyo kwa Nnungu kwa indila ya Kilisto. ⁵ Na tukâhaua kuva hwetu tûnalihululila tuvene kutenda chinu chohecho, henga dimongo dya kuhulula kwetu dîhaloka kwa Nnungu. ⁶ Nang'e

njo atuhululîha hwetu kuva tuvatumishi tùvá lilailano lyahambi. Lilailano anelyo likee lya Sheliya ilembwîje, ila nni lilailano lya Umumu Wanaswe. Kwa kuva, Sheliya ilembwîje ìida na kuhwa, henga Umumu Wanaswe àida na umi.

⁷ Sheliya ya Musa ílembwije mmibao vya mayanga. Ikànavá ntululilo wake wátendihije kuhwa, henga íhwikile kwa Vaisilaeli ivèlè na ukulu nkulu namene. Kwa kuva, Musa páidile na Sheliya kwa Vaisilaeli, Vaisilaeli nanga pavanahulwile kulola kumeho kwa Musa ing'anya kumeho kwake kúnang'anyima. Na ing'anyimi aneyo yavele chihi ya uhiku kadiki. Bahi ikàva utumishi wa achila chinatendihije kuhwa kutendeke kwa ukulu nkulu namuna aneyo, ⁸ bahi, utumishi wa Umumu Wanaswe ùmbepunda kuva na ukulu nkulu namene. ⁹ Bahi ikàva utumishi uvapelekejîja vanu hukumu ya asabu úvele na ukulu, dachi utumishi uvatênda vanu vavalangiwe kuva vambone pameho panga Nnungu ukambepunda kuva na ukulu nkulu namene? ¹⁰ Ni muhiu kuva, aula ukulu únang'anyime machedo ukáhulula kulingananywa na ukulu wa vino úva nkulu namene. ¹¹ Bahi ikàva Sheliya ínavele chihi ya uhiku kadiki ípete ukulu, bahi àlalá lakávele na ntululilo làvele na ukulu nkulu namene.

¹² Bahi kwa kuva tùvele na lilolelo anelyo, hwetu tùtangola bila kuyopa. ¹³ Hwetu tukátenda muchi Musa chachihunika kumeho kwake kwa chitambala uchinga Vaisilaeli vanayone idiyali na imaliliki ya aila ing'anyimi. ¹⁴ Henga ding'ano dyavo díniidopywa kumala. Kwa kuva, mpaka neló

Vaisilaeli pavavisoma vitabu vya Lilailano lya Kala, ding'ano dyavo dîhweneha chihi kuva muchi dîhinikwije na chitambala uchila. Na chitambala anecho chîmbeuswa chihi kwa munu alundânywa na Kilisto. ¹⁵ Na mpaka nelo, kila pavasoma mmitabu vya Sheliya ya Musa, mitima yavo îiva muchi îihinikwa na chitambala. ¹⁶ Henga munu pampindikukila Nang'olo, chitambala anecho chînauswa. ¹⁷ Bahi “Nang'olo” njo Umumu Wanaswe, na pachinu pávèlè Umumu wanga Nang'olo, anepo njo pavêle na uhulu.

¹⁸ Bahi hwetu tuvammalele tuhunukuliwîje kumeho, tûlanguja ukulu wa Nnungu muchi chilolo chîchilanguja chimbwehedi changa munu mwene. Bahi Nang'olo, yani Umumu Wanaswe ànatupindikulanya hwetu uchinga tulandane nawe, na kutupitisha kuuka muukulu umo mpaka ukulu unji ûva nkulu namene.

4

Hasina ya kulihunde muvyombo vya ulongo

¹ Bahi Nnungu, kwa chididi chake, àtwing'ile utumishi auno, na ing'anya ya anelyo hwetu tukákata tama. ² Tûnilahita mambo la sili la dihoni, na wala nanga patuikala kwa ulamba, wala kulichenjeuha lilove lyanga Nnungu. Ila kwa kûumaiha uhiu palangele, hwetu tûlombolewa muntima mwa kila munu, akuno Nnungu watwona. ³ Henga ikáva Malove Lambone latuyan-jaja lànihinikwa, làhinikwije chihi kwa avala va-hochêla. ⁴ Nanchindenga, nnungu wa chilambo achino ànidiputaja ding'ano dya vanu vakánkulupila

Yesu, uchinga vanapate kuwona nng'anje nkulu wa Malove Lambone, yani ujumbe uyamba ukulu wanga Kilisto. Na Kilisto njo nfano uhiu wanga Nnungu. ⁵ Kwa kuva, nanga patuyanjaja habali dyetu hwetu tuvene, ila tũyanjaja kuva, Yesu Kilisto njo Nang'olo, na hwetu tuvene nni tuvatumishi venu kwajili yanga Yesu. ⁶ Kwa kuva, Nnungu anatangwele kuva, “Nng'anje ulangaje nnupi,” nang'e njo alangajije mmitima yetu uchinga tumale ukulu wa Nnungu wonekana kumeho kwanga Yesu Kilisto.

⁷ Hwetu tũvele chihi muchi vyombo vya ulongo, vyombo vitaĩjwe nng'anje anewo nkulu, uchinga imaike kuva dimongo anedyo ding'ulu dĩhaloka kwa Nnungu na wala akee kwetu hwetu tuvene. ⁸ Hwetu tũnapambikijwa kwa kila namuna, henga nanga patubobana, na ikànavá tukámala lya kutenda, henga tukákata tama, ⁹ tũnalumbatwa, henga Nnungu akátuleka weka, tũnamato hijwa pahi, henga tukáondongeka. ¹⁰ Kupitila kubanika kwetu, kila uhiku miili yetu ihwenaha chihi kukumila kuhwa kwanga Yesu uchinga vanu vanji vawone umi wanga Yesu kupitila miili yetu. ¹¹ Kwa kuva, kila uhiku hwetu tuvêle na umi wa Yesu, tũva muhatali ya kuhwa kwajili ya Yesu uchinga vanu vanji vawone umi wake kupitila miili yetu ya kuhwa. ¹² Aino ìvele na mana kuva, hwetu tũvele tayali kuhwa uchinga mwenu mupate kuva na umi.

¹³ Malemba Lanaswe làhaua kuva, “Ñnikulupila, njo mana ñnitangola.” Na hwetu uchocho, tũva na ing'ulupa uila, njo mana tũnatangola.

¹⁴ Tùnimala kuva ayula anfufwîle Nang'olo Yesu, àmbetufufula na hwetu uchinga tùùve pamo na Yesu na kutuvika muyo mwake pamo na mwenu.

¹⁵ Anelo lammalele latendêka nni kwajili ya faida yenu. Lànatendeka uchinga inema yanga Nnungu ihaliye kuvahwikila namene vanu vohe. Na vanu vàmbenshukulu namene Nnungu, na Nnungu àmbehalija kutumbyangwa namene.

¹⁶ Bahi ing'anya ya anelo, hwetu tukákata tama. Ikànava miili yetu ìnaondongeka, henga disungu dyetu dìtendwa kuva dyahambi kila liduva.

¹⁷ Hwetu twòna kuva kubanika kutubanika nni kujoko chihi na nni kwa maduva chihi kadiki, ing'anya kubanika anekwo kùmbe wing'a ukulu upîta lammalele látulolêla, ukulu ukávele na ntululilo. ¹⁸ Ing'anya hwetu tukávilolela avila vyonekâna, ìla tùvilolela avila vikáonekana. Kwa kuva, vyonekâna nni vya maduva chihi kadiki, henga avila vikáonekana nni vya vyaka na vyaka.

5

¹ Kwa kuva, miili yetu ìlandanywa na migongwe ituikala apano pachilambo kwa uhiku kadiki. Henga migongwe aino paimbekwondongwa, tùnimala kuva, Nnungu achiatwing'e ding'ande dya kuikala aneko kulihunde, yani miili yahambi. Ding'ande anedyo dìdengwa na Nnungu mwene, akee vanu. Na ding'ande anedyo nni dya vyaka na vyaka. ² Na hambi kwa kuva tùikala mmigongwe aino, tùyaha mitima akuno utulindilila kwa hamu ing'ulu kuikajwa n'ding'ande dyetu dya kulihunde. ³ Kwa kuva, tukàuwala mmili anewo wa kulihunde, tukambekwonekana kuva muchi

disungu dikávele na mmili. ⁴ Nni muhiu kuva, kwa uhiku auno utuikala mun'gongwe auno wa pachilambo, tùyaha mitima kwa kutemwa. Hwetu tùyaha mitima, akee chihi ing'anya ya kuva tùlumbela miili yetu ya pachilambo iuswe, henga tùlumbela tuwale miili ya kulihunde, uchinga miili yetu ya kuhwa imilwe na umi ukee na ntululilo. ⁵ Nnungu mwene njo atutayalishêje kwa mapindikulanyo anelo, na kummika Umumu Wanaswe nkati mwetu ààve chivikilo cha àlálá látuungulidilè.

⁶ Bahi maduva lammalele hwetu nanga patutikinyika. Tùnimala kuva patuikala mummili auno, nanga patuikala nkaya yanga Nang'olo. ⁷ Na lammalele látutèndà tùlatenda chihi kwa ing'ulupa akee kwa kulona. ⁸ Hwetu tukátikinyika, na tukanitamwa namene kuuleka mmili auno na kuhwena unaikala nkaya yanga Nang'olo. ⁹ Henga makudungilo letu ni kunkatapalila Nang'olo, ikáva tùikala mummili wa pachilambo apano au kulihunde. ¹⁰ Kwa kuva, hwetu tuvammalele lasima tuimile muyo mwa chiteng'u cha hukumu changa Kilisto, uchinga kila munu apwechele malipo kupapatana na matendo lake lambone au lahakalenge lalatendile panavele mummili wake.

Kupataniswa na Nnungu kwa indila yanga Kilisto

¹¹ Hwetu tùnimala kuva ni lasima kunnyopa Nang'olo, njo mana tùnatumama kuvautanga vanu vanji. Nnungu ànitumala mwalehu, nanani ngùlolela kuva na mwenu mmene m̀nitumala mwalehu. ¹² Hwetu tukálilombolela kavila kwenu

mwenu, ila tûlebela tumwing'ange mwenu ing'anya ya kulyona kwajili yetu. Kwa kutenda uchocho, muchimuhulule kupata malove la kuvayang'ula avala valyôna ing'anya ya mambo laonekâna, na wala akee ing'anya ya àlálá lavêle mmitima yavo. ¹³ Ikàva twònekana kuva tûvele na ding'apedi, nni kwajili yanga Nnungu, na ikàva tûvele na ding'ano, bahi nni kwa faida yenu mwenu. ¹⁴ Kwa kuva, itamwi yanga Kilisto ítuloja hwetu tukubâli kuva, munu yumo bahi nni anahwile kwajili ya vanu vammalele, na anelyo livele na mana kuva vammalele vâkumila kuhwa kwake. ¹⁵ Nang'e ánihwa kwajili ya vanu vammalele, uchinga avala vâva na umi, vanààve na umi kwajili yavo vene, henga kwajili ya ayula ahwîle na kufufuka kwajili yavo.

¹⁶ Bahi kutandikila vino, hwetu nanga patunnoleha kavila munu woheyo kupapatana na ding'ano dyetu dya chimunu. Na ikànavá túnnoheha Kilisto kupapatana na ding'ano dyetu dya chimunu, henga kwa vino tukânnoheha kavila kupapatana na hali aneyo. ¹⁷ Munu woheyo akâlundanywa na Kilisto ààva chiumbe cha hambi. Mambo la kala lànipita, lola vino làidile lahambi! ¹⁸ Anelo lammalele àlatendile Nnungu atupatanisîje hwetu na mwene kwa indila yanga Kilisto, na kutwing'a utumishi wa kuvapatanisa vanu na mwene. ¹⁹ Chitwamba apano nni kuva, Nnungu nni achivapatanisa vanu va pachilambo na mwene kupitila Kilisto, akuno waleka kuvavalangila masambi lavo. Nang'e àtupele ujumbe uyâmba kuvapatanisa vanu na mwene Nnungu.

²⁰ Bahi hwetu nni mabalosi vanga Kilisto, na Nnungu mwene ànchemanga mwenu kupitila hwetu. Hwetu tùtangola badala ya Kilisto akuno utunnyuwanga namene mwenu mupataniswe na Nnungu. ²¹ Kwa kuva, Kilisto nanga pánavele na sambi, henga Nnungu ányakujije nsigo wa masambi letu, uchinga kwa indila yake tupate kutendwa kuva tuvambone pameho panga Nnungu.

6

¹ Bahi hwetu tukôla madengo pamo na Nnungu, tûnnyuwanga múnakubàli kuileka inema imupwechedile kuhaloka kwanga Nnungu uiyahika chihi bule. ² Kwa kuva, Nnungu àtangola uvila Mmalemba Lanaswe, “Nangu naniyang'ula maombi lako muuhiku aula unavaikidile.

Na nniduva alila lya kupohwa, nangu nanikuyangata.”

Bahi auno njo uhiku uvaikidîle, na nelo njo liduva lya kupohwa!

³ Hwetu tukátamwa kunkoheja munu woheyo kwa chinu chohecho uchinga utumishi wetu unaambike. ⁴ Na badala yake, hwetu tûlimaiha kuva tuvatumishi tuvahiu tûvá Nnungu kwa lammalele látupitilà na kulatenda. Tûnipililila namene muuhiku wa kubanika na kusikika na kulaga. ⁵ Tûnipanywa na kutaywa nnilungu na kutendewa timbwili na kukola madengo lakamajânga na kupimijwa luwono na kudoba indala. ⁶ Tûnilanguja kuva tûvele na mitima ihahwîke na elimu ihalôka kwa Nnungu na

tùnapililila, na tùvele na unu wambone na Umumu Wanaswe na itamwi ya uhiu. ⁷ Tùnihubili ujumbe wa uhiu na kulanguja dimongo dya Nnungu. Na mambo la haki nni latulatumila hwetu kuva muchi vikomanilo vya kupanyanila na kulichingila. ⁸ Tùnatumbyangwa na kuhebuliwa, tûtangolewa malove lahakalenge na kulombolewa. Tùvalangiwa kuva muchi vanu tulambîla, ikànavá hwetu tûtangola uhiu, ⁹ muchi tuvanu tukámaikana, ikànavá tûnamaikana namene. Tùùva muhatali ya kuhwa, henga tuvumi, tùnapanywa henga tukánakuhwa. ¹⁰ Tùnayuvajwa henga tùnahangalala maduva lammalele. Twònekana kuva muchi amahuvani, henga tùvatajilisa vanu vohe, twònekana kuva muchi tukávele na chinu, henga tùvele na vitukutuku vyammalele.

¹¹ Mwenu Mmakolinso, hwetu tûtangwele na mwenu bila kumpihanga, na mitima yetu ìvele chihi mwandu kwenu mwenu. ¹² Hwetu nanga patulidivila kuntamwanga mwenu, henga mwenu njo mulidivîla kututamwa hwetu. ¹³ Hambí ngùtangola na mwenu malinga anavangu, tutamwange malinga hwetu chituntamwanga mwenu.

Kulihapula mulahakalenge

¹⁴ Munalihungananye likongwa pamo na vanu vakákulupila. Dachí mambo la haki làmbekumilana dachi na mambo lahakalenge? Dachí, nng'anje ùmbekumilana dachi na lupi? ¹⁵ Dachí, pàvele na mapatano ntwani kati ya Kilisto na Nanchin-

denga?*" Au munu akulupîla àmbepatana dachi na munu akákulupila? ¹⁶ Dachi, pàvele na mapatano ntwani kati ya Ing'ande ya Nnungu na disanamu? Kwa kuva, hwetu nni Ing'ande ya Nnungu avêle na umi, malinga Nnungu mwene chahawile kuva, "Nîmbeikala pamo navanang'o, na kwonga pamo navanang'o.

Nîmbekuwa Nnungu wavo, navanang'o vâmbekuwa vanu vangu."†

¹⁷ Bahi ing'anya ya anelyo, Nang'olo àhaua kuchidoni,

"Ukananga nnikuwa lya vanu anevo, mulinyemye navo.

Munakamule chinu chohecho chivalangiwa kuva najisi,

na nangu nguchinimpwechelange."

¹⁸ Nang'olo Avêle na Dimongo Dyammalele, àhaua kuchidoni,

"Nangu nîmbekuwa Atata wenu, na mwenu mûmbekuwa mmanavangu, mmachilume na mmachimahe."

7

¹ Bahi mmakukulupila avangu unintamwanga namene, kwa kuva tûpewije ahadi adino dyammalele, bahi tulihahule uhakwa wammalele uhakajânga miili na disungu dyetu, na tutumbame kuva tuvanaswe mwalehu kwa kuikala kwa kunnyopa Nnungu.

Ihangaladi ya Paolo

* **6:15** Nsitali auno ûlembwije Beliali, lina anelyo kwa Chieblaniya mana lake "lahakalenge," na lítumika kumwamba Nanchindenga.

† **6:16** Valawi 26:12, Ezekieli 37:27

² Hwetu tũnyuwanga mwenu mutukusumbulile mitima yenu! Kwa kuva, hwetu nanga patunkosedile munu woheyo wala kuntimbanga munu woheyo na wala kunkumba munu woheyo. ³ Nangu nikátangola malove alano kwa kunnyukumu mwenu. Kwa kuva, ñnilongolela kutangola kuva, mwenu nni mmanu utuntamwanga namene. Bahi ing'anya ya anelyo, hwetu tũvele tayali kuikala pamo na mwenu na ata kuhwa pamo na mwenu. ⁴ Nangu nankulupilanga namene mwenu, na nalyona kwajili yenu. Muibaniki yetu yammalele, natujwa namene ntima na kuumbajwa ihangaladi.

⁵ Kwa kuva, ata patukamwele ku Makedoniya nanga patunapumulidile wala kadiki. Tũnibanika kwa kila namuna, kwa pawelu tũtahukana na vanu vanji, na mmitima yetu, tũnayopa. ⁶ Henga Nnungu, avatũja mitima vanu vayundála, nang'e ánitutuja mitima yetu kwa kukamola kwake Tito. ⁷ Na hwetu tukátujijwe chihi mitima yetu kwa kukamola kwake, henga pamo na namuna chimuntujije ntima. Nang'e ánituhaulila namuna chimuvele na hamu ing'ulu ya kungwona, na namuna chimuyovala, na namuna chimulihumya kwajili yangu. Bahi ing'anya ya anelyo, nangu nahangalala namene.

⁸ Bahi ikànavá ñninnyuvajanga kwa baluwa yangu, nangu nanga pangulyamba vino. Henga ngũlyambile chihi apala pannamaite kuva baluwa aila ñninnyuvajanga ikànavá kwa uhiku chihi kadiki. ⁹ Hambí nangu nahangalala, akee ing'anya ya kuva múvele nnihindambi, henga nahangalala

ing'anya lihindambi alila lintendile muleke masambi. Kwa kuva, múniyuvajwa kupapatana na makudungilo la Nnungu. Bahi ing'anya ya anelyo, hwetu nanga patunantendeledile mwenu chinu chohecho chihakalenge. ¹⁰ Kwa kuva, lihindambi lihalokâna na makudungilo la Nnungu linnyululiha munu kuleka masambi lake. Kuleka masambi kuntenda munu apohwe, na aneko kupohwa kukântenda munu alyambe. Henga lihindambi lihalokâna na chilambo lintenda munu ahwe. ¹¹ Bahi lolanga ntululilo wa lihindambi lihalokâna na makudungilo la Nnungu! Lihindambi anelyo lintendile mwenu mùùve mmanu mma kutumbama, na mùùve mmanu mma kulitetela na mùùve mmanu mma kuisunalila sambi na mùùve mmanu mma kupilikana, na kuva mmanu muvêle na hamu ing'ulu ya kungwona, na mùùve mmanu mma kulihumya kwajili yangu, na mùùve mmanu mma kulembela namene kuuhukumu ubaya. Na mwenu mûnilanguja kwa kila namuna kuva nanga pamunavele na likosa kumwamba munu ayula atendîle likosa.

¹² Bahi ikànavá ñnilemba aila baluwa, henga akee kwajili ya ayula atendîle likosa au ayula wankosedile. Henga makudungilo langu lávele mupate kumala itumbami imuvenayo pameho panga Nnungu kwajili yetu. ¹³ Bahi ing'anya ya anelo, hwetu tûnitujwa namene mitima.

Henga akee chihi kutujwa mitima yetu bahi, ila Tito nanang'e ànituhangalaja kwa ihangaladi yavenayo kupapatana na namuna mwenu mmammalele chimuntujije ntima. ¹⁴ Nangu ñninnombolelanga namene pameho panga Tito, na

mwenu nanga pamungumatohije. Na kila chinu chitunannyaulidile mwenu chívele chihi cha uhiu, na akula kunnombolelanga kwetu pameho panga Tito kùnimaihwa kuva kuhiu. ¹⁵ Bahi Tito ànantamwanga namene mwenu mmammalele, asa apala pakumbukila namuna chimunavele tayali kumpilikana na chimumpwechedile kwa kunnyopa Nnungu na kutetemela. ¹⁶ Nangu nahangalala namene ing'anya nankulupilanga kwa kila chinu.

8

Kuhumya sadaka kwa ntima wambone

¹ Mmakukulupila avangu, hwetu tùnatamwa namene mumale namuna Nnungu chalajalidile inema makuwa la vanu vankulupila Yesu la aneko ku Makedoniya. ² Vakúkulupila va aneko vánilingwa namene kupitila kubanika kwa namene. Henga váníumbalwa namene na ihangaladi, ikànava vávele amahuvani namene, henga vávele na ntima wa kuhumya. ³ Nàshuhudila kuva, kwa kutamwa kwavo vene, váníhumya kupapatana na chivachilihululila, na ata kupunda chivachilihululila. ⁴ Vánituyuwa namene tuveng'e wasa wa kukumilana na hwetu muutumishi wa kuvayangata vakúkulupila va ku Yelusalemu. ⁵ Anecho chívele chinu chitukachilolela! Vátandilike ulihumya vene kwajili ya Nang'olo, na nkulihumya kwajili yetu hwetu, kupapatana na chalembela mwene Nnungu. ⁶ Bahi ing'anya ya anelyo, túninnyuwa namene Tito amalilile utumishi anewo wa kunnoja mwenu mùùve na ntima wa kuhumya

malinga chatandilihije. ⁷ Mwenu m̀niombalwa kila chinu, ing'ulupa na uweso wa kutangola na uweso wa kumala, na kila namuna ya kutumbama, na itamwi aila itunannyundile mwenu. Bahi kupapatana na anelo, uchocho t̀ulembela muumbajwe namene inema aino ya kuhumya.

⁸ Nangu nikátongola uvila kwa kumwamulu, henga ng̀ulembela ninningange mwenu kwa indila ya kulingananya itumbami yenu na ya vanu vanji, uchinga itamwi yenu ipate kumaikana kama nni ya uhiu. ⁹ Kwa kuva, mwenu m̀nimala namuna chiinavele inema ya Nang'olo wetu Yesu Kilisto, ikàna va ávele na utajili, henga álitendile kuva mmahuvani kwajili yenu uchinga mupate utajili wa chinnungu kupitila umahuvani wake. ¹⁰ Bahi kupapatana na anelyo, nangu ǹimwing'anga ushauili umbenfâla namene mwenu. Mwaka upitile mwenu mwávele mmatandi, akee chihi kuhumya weka, ila pamo na makudungilo la kutenda uchocho. ¹¹ Bahi vino, muhwenehe kuhumya na kumalilila. Kupapatana na chimunavele na ntima wambone wa kukudungila kuhumya, bahi mùùve na ntima wambone wa kumalilila kuhumya kupapatana na uweso wa dimali dimuvenadyo. ¹² Kwa kuva, ikàva munu ávele na ntima wa kuhumya, Nnungu ànapwechelela achila chahumya kupapatana na achila chavenacho, akee kupapatana na achila chakavenacho. ¹³ Nangu nikee na mana kuva, mwenu mùlembelwa mubanike kwajili ya kuvayangata vanu vanji, henga chingwamba nangu nni kuva, papwawe na

kulinganana. ¹⁴ Bahi kwa kuva mwenu vino mûvele na dimali dipundîle, mûnahulula chihi kuvayangata avala vakávele na chinu, uchinga navanang'o pavambekuva na dimali dipundîle vapate kunnyangatanga mwenu mukàsikika. Na kutenda uchocho, kûmbekuva na kulinganana, ¹⁵ malinga chilahaula Malemba Lanaswe kuva, “Ayula alopwêle vyohe namene nanga panaisali-wije vitukutuku vyohe namene, na ayula alopwêle kadiki nanga panapwelewe-jije.”

Tito na vakúkulupila avake

¹⁶ Nangu nînshukulu Nnungu ampêle Tito ntima wa kutumbama kunnyangatanga mwenu, malinga chitovenawo hwetu. ¹⁷ Patunnyuwite Tito, nang'e ánikubali kumwongelanga mwenu kavila, na ávele na hamu ing'ulu ya kuida unamwongelanga. ¹⁸ Pamo na Tito, tûntuma na nkúkulupila nnyetu, munu alombolêwa namene na makuwa lammalele la vanu vankulupîla Yesu, ing'anya ya utumishi wake kwajili ya Malove Lambone. ¹⁹ Uchocho, munu aneyo ànitandolwa na makuwa la vanu vankulupîla Yesu, uchinga apapatane na hwetu mmwanda wetu wa kupelekeja dinujo dyetu ku Yelusalemu, utumishi utuutenda kwajili ya ukulu wanga Nang'olo na ulangûja hamu yetu ya kuvayangata vanu vanji va aneko.

²⁰ Tûnapapatana uchinga tulinyemye na masitaka la vanu vanji kuyamba dimali adino dyohe dítuchûngà. ²¹ Kwa kuva, hwetu tûnatumbama namene kutenda lambone, akee chihi pameho panga Nang'olo, henga na pameho pavanu.

²² Hwetu tùntuma kwenu mwenu nkúkulupila nnyetu yunji chalumo na alumi Tito. Nkúkulupila aneyo, hwetu tùninninga myanda yohe, na maduva lammalele ànilanguja kuva ànatumbama namene. Na hambu nang'e nni munu wa kutumbama namene kwa kuva ànankulupilanga namene mwenu. ²³ Na kwa habali ya Tito, nang'e nni nnyangu ungukola nawe madengo kwajili yenu. Na kuyamba avala vakúkulupila avetu vanji vaïda pamo nanang'e, anevo nni vajumbe va makuwa la vanu vankulupîla Yesu, vatumîka kwajili ya ukulu wanga Kilisto. ²⁴ Bahi muvamaihe itamwi yenu ava vajumbe pamo na Tito, uchinga makuwa la vanu vankulupîla Yesu vapate kuimala itamwi yenu, na ing'anya ya hwetu kunnombolelanga mwenu.

9

Nsada kwa vakúkulupila va ku Yelusalemu

¹ Akee lasima nangu ninnembile kuyamba nsada upelekêjwa kwajili ya vakúkulupila vaikâla ku Yelusalemu. ² Nangu ñnimala namuna chimuvele na hamu ya kuyangata, na nalyona kwajili yenu muyo mwa vanu va Makedoniya. Ñnivahaulila kuva, mwenu mmakukulupila avetu mma chilambo cha ku Akaya mwávele tayali kuyangata kutandikila mwaka upitîle. Bahi kwa kupitila itumbami yenu ya kuyangata, uchocho mùvatendile vanu vohe navanang'o vahumye. ³ Bahi hambu nìvatuma anevo vakúkulupila avetu uchinga kunnombolelanga kwetu kunààve kwa bule. Na nangu ngùlebela

mùve tayali malinga chininnyaulidile. ⁴ Kwa kuva, ikàva vanu va ku Makedoniya vaida pamo na nangu na tukànankojange mùvele tayali, hwetu tùmbepeata dihoni namene kupapatana na chininkulupilanga, na nangu nikátangola chinu kuyamba dihoni dimumbepata. ⁵ Bahi ngwónite kuva ìnakatapala kuvayuwa vakúkulupila avetu ava valongolele kuida aneko uchinga vapanganye vitukutuku avila vimulaidile kuhumya kwa kutamwa kwenu. Na kwa kutenda uchocho vimbekuva vivèlè tayali, na ìmbelanguja kuva mùvihumije kwa ntima wa kutamwa akee kwa kukolokohwa.

⁶ Bahi kumbukilanga malove lahaûla kuva, “Ayula apânda kadiki àmbefuna kadiki, na ayula apânda vyohe àmbefuna vyohe.” ⁷ Bahi kila munu ahumye muchi chakudungidile, akee kwa kuhinginika wala akee kwa kukolokohwa. Kwa kuva, Nnungu ànantamwa namene munu ahûmya kwa kuhangalala. ⁸ Na Nnungu ànahulula kumwombajanga mwenu balaka na kupundiha, uchinga munasikikile chinu chohecho maduva lammalele, na muhalije kuyangata kila namuna ya madengo lambone. ⁹ Malinga chilahaula Malemba Lanaswe kuva, “Àhumije vyohe, na kuveng'a amahuvani, Na uwambone wake ukee na ntululilo.”

¹⁰ Nnungu njo amwîng'a nkúpanda dimbeyu na nkate wa kulya. Uchocho, nang'e achiamwing'ange mwenu na kuyenjeja achila chimuvenacho uchinga mùve na ntima wambone wa kuhalija kuhumya. ¹¹ Nang'e

àm bentendanga mwenu kuva mmakupata mma kila namuna uchinga maduva lammalele mulanguje mitima ya kuhumya, na vanu vâns hukùlù Nnungu kwajili ya nsada utuvapelekejija, kuhaloka kwenu mwenu. ¹² Kwa kuva, utumishi auno wa kuhumya nsada ukáfala chihi kwa kuvayangata vakúkulupila uchinga vapate vitukutuku vivasikikidile, henga na kwa indila aneyo vanu vohe vâns hukulu Nnungu. ¹³ Bahi kupapatana na namuna imumbelimaiha mmene kupitila utumishi auno, ichiintumbyange Nnungu. Kwa kuva, mwenu múnikulupila Malove Lambone lannyâmba Kilisto, na muchimulakamule kwa kukumilanila dimali dyenu pamo na vanang'o na vanu vammalele. ¹⁴ Bahi vachivannyuwilange namene mwenu ing'anya ya inema ing'ulu imujaliwije na Nnungu. ¹⁵ Ashukuliwe Nnungu kwajili ya inujo yake itukahulula kuihaulisa saana!

10

Paolo àutetela utumishi wake

¹ Bahi nangu Paolo nînyuwanga mwenu kwa upole na kwa uwambone malinga aula wanga Kilisto. Nangu nni ayula uvanguhaua vanu kuva ni mpole panguva pamo na mwenu, henga nakalipa panguva kulehu na mwenu. ² Nangu nînyuwanga mwenu kuva, panimbekamola kwenu mwenu, munangutende ngukalipe. Kwa kuva, nni muhiu kuva, nîmbevakalipila vanu avala vammalele vatênda kuva hwetu tûikala kwa kuupapata mmili. ³ Kwa kuva, ikànavà tûikalanga pachilambo, henga tukápanyana

ing'ondo kwa namuna ya chimmili. ⁴ Na vikomanilo vitutumila muing'ondo vikee vya chimmili, ila vikomanilo vyetu nni dimongo dya Nnungu dihulûla kwondonganga mángongo, ⁵ yani twòndonganga mawaso lammalele la kulambila na kubamola vidivilo vyammalele vivalinowela vanu, vivadivîla kummala Nnungu. Tùlatwala litwala mawaso lammalele la vanu la kuntahuka Nnungu na kuvahunda vampilikane Kilisto. ⁶ Hwetu tùvele tayali kuchihukumu asabu kila chitendo cha kutahuka, apala pamumbelanguja kuva mùnapilikana mwalehu.

⁷ Mwenu mùlola chihi vitukutuku kwa pan-nima. Munu woheyo alikulupîla mwene kuva nang'e nni wa Kilisto, àlembelewa amale kuva na hwetu uchocho nni tuvanu tùvá Kilisto. ⁸ Bahi ikànavá nangu ñnipundiha kulyona ing'anya ya mamulaka latwing'ile Nang'olo, nangu nanga pang-wona dihoni, kwa kuva mamulaka anelo nni kwajili ya kun'denganga mwenu muing'ulupa na akee kum'bamolanga. ⁹ Nangu nikátamwa ngwonekane kuva nannyopehanga kwa baluwa dyangu. ¹⁰ Kwa kuva, vanu vanji vâhaua kuva, “Baluwa dyanga Paolo ñinayoha na ñivele na malove lavêle na dimongo. Henga pávâ pamo na hwetu, àonekana chihi kuva munu wa kudabadanga na itangodi yake ñiva chihi ya kuhebuliwa.” ¹¹ Munu atangôla malove malinga anelo, àlembelewa amale saana kuva, malove latulemba n'dibaluwa dyetu patuva kulehu na mwenu nanga palatindana na matendo latutenda patuva pamo na mwenu.

¹² Nni muhiu kuva, hwetu tukálinga kulilan-

danya au kulilingananya na vanu valilombolêla vene. Vanu anevo nni mavelu. Vâlipimanga vene kupapatana na chipimo chavo vene na kulilingananya na vene. ¹³ Hwetu tukambelyona kupunda chitulembelewa, henga tûlebela tulyone kwajili ya àlalá lahumidîle mmadengo àlalá latwing'île Nnungu, na látutendilè hwetu kuhwika mpaka kwenu mwenu. ¹⁴ Hwetu twanida kwenu mwenu unannyanjajija Malove Lambone lamwâmba Kilisto, tena twavele tuvatandi kutenda uchocho. Bahi patulyona kwajili ya mamulaka letu kwenu mwenu, nanga patuyomboka mikuka yetu. ¹⁵ Uchocho, hwetu nanga patulyona ing'anya ya madengo la vanu vanji. Henga tûlolela kuva, ing'ulupa yenu paimbekuva uiyenjejeke, tunahulula kukola madengo makulungwa namene kwenu mwenu kupapatana na chipimo cha madengo latwing'île Nnungu. ¹⁶ Anepo nni patumbehulula kuhubili Malove Lambone mmilambo vya kulehu namene, kupulung'anya kwenu mwenu. Kwa kuva, hwetu tukátamwa chihi kulilombolela ing'anya ya madengo lavakodile vanu vanji.

¹⁷ Henga Malemba Lanaswe làhaua kuchidoni, “Munu alembêla kulyona, bahi alyonele Nang'olo.” ¹⁸ Kwa kuva, munu akubaliwa, akee ayula alilombolêla mwene, henga nni ayula alombolêwa na Nang'olo.

11

Paolo na mitume va kulambila

¹ Bahi ikaniva saana mungupililile kadiki matangodi langu la chivelu! Chonde nìnyuwanga

mungupililile. ² Nangu nìmmikila mwenu wiu malinga Nnungu chammikila mwenu wiu. Kwa kuva, mwenu mùvele muchi bikila ahahwíke ungumposejije nnume yumo, yani Kilisto. ³ Henga nangu nayopa kuva, malinga ayula nnyongo chanannambidile Hawa kwa ulamba wake, ding'ano dyenu nadinang'o dìnahululika kuhochejwa, nkuleka kukulupika kwenu na ukamilifu wenu kwanga Kilisto. ⁴ Mwenu mùnapililila lammalele lavannyaulila vanu vanji, ikànavà vannyubilila habali dya Yesu yunji utukannyubilate hwetu, au kunnyubilila habali dya Umumu Wanaswe yunji tafauti na ayula umunampwechedile au kunnyubilila Malove Lambone tafauti na àlálá lamunayambukidile.

⁵ Nangu ngwòna kuva avala vavalangíwa kuva muchi mitume vakulu namene, anevo vakángupunda nangu. ⁶ Ìnahululika kuva nangu nikee nimunu ngumaíte kutangola saana, henga kuyamba elimu, nangu ònivanayo namene. Na chinu anecho, hwetu tùnichilanguja kila pachinu na kila uhiku.

⁷ Nangu ònilisulupuha kwa kunnyubilila mwenu Malove Lambone langa Nnungu bila kudai nshahala uchinga mwenu mupate kutumbyangwa. Dachi, nangu natendile likosa kutenda uchocho? ⁸ Panichikola madengo kwenu mwenu, makuwa lanjì la vanu vankulupíla Yesu nni vachinguhudumila. Yavele muchi ngùpakanywele dimali dya vanu anevo na kuditumila kwa kunnyangatanga mwenu. ⁹ Pannavele kwenu mwenu, nangu nikanantemile munu woheyo kwa àlálá

lannasikikidile, kwa kuva, vakúkulupila avetu vahalêke ku Makedoniya váningupelekejija vitukutuku vyammalele vinnasikikidile. Nangu nanilinyemya uchinga nnanteme munu kwa namuna yoheyo na nguchinguhwenehe kutenda uchocho. ¹⁰ Kupapatana na uhiu ungutangola malinga Kilisto, nangu ngùhaua kuva nanga munu ambehulúla kungudivila kulyona kuyamba chinu anecho, nchilambo chammalele cha Akaya. ¹¹ Dachi, ing'anya ntwani nikántemanga mwenu? Dachi, ing'anya nikántamwanga mwenu? Nanga, Nnungu mwene ànimala kuva nantamwanga.

¹² Nimbeweneha kutenda muchi chingutenda hambu, uchinga nivadivile avala valembêla kulyona kuva, vákola madengo muchi hwetu. ¹³ Vanu anevo nni mitume va kulambila, vákola madengo kwa ulamba, na kulilambilila kuva mitume vanga Kilisto. ¹⁴ Chinu anecho chikee cha kukanganya, kwa kuva ata Nanchindenga mwene ànalilambilila kuva muchi malaika wa nng'anje. ¹⁵ Bahi chikee chinu cha kukanganya ikàva vatumishi vake vànalisambilila kuva muchi vatumishi va haki. Na ntululilo wavo, vàmbelipwa kupapatana na matendo lavo.

Kulyona kwanga Paolo ing'anya ya kubanika kwake

¹⁶ Nangu ngùhaua kavila kuva, munu woheyo anangutende nangu kuva livelu. Henga mukànutenda kuva livelu, bahi mwechelange malinga livelu uchinga nanani ngupate kulyona kadiki. ¹⁷ Malove anelo lángutangolà kuyamba kulyona kwangu lakápapatana na kutamwa kwanga Nang'olo, henga ngùtangola chihi muchi

livelu. ¹⁸ Vanu vohe v`analyona kwa namuna ya chimmili, bahi ing'anya ya anelyo, nanani nguchingulyone. <sup>19</sup> Mwenu m`ulyona kuva m`uvele na l`unda, njo mana m`unatamwa namene kuvapililila mavelu! <sup>20</sup> Mwenu m`umpililila na munu antend`anga mwenu kuva muchi mmatumwa au amwiv`ila dimali dyenu au ankumb`anga au antawal`anga kwa mabafu au ampany`anga kumeho! <sup>21</sup> Nangu ngw`ona dihoni kuhaula kuva, hwetu twanidabadanga namene mmambo anelo, yani nanga patunahulwile kutenda muchi vanang'o!

Henga kwa chinu chohecho chival`inga kulyonela, nanani ngulyonela uchocho. Anepo nangu ng`utangola muchi livelu. ²² Dachì, vanang'o nni Vaebhaniya? Nanani uchocho. Dachì, vanang'o nni Vaisilaeli? Nanani uchocho. Dachì, vanang'o nni vanu va nnukolo lwanga Iblahimu? Nanani uchocho. ²³ Na vino n`imbetangola muchi nin'ding'apedi kuva, ik`ava vanang'o nni vatumishi vanga Kìlisto, nanani nni ntumishi wake kupunda vanang'o. Kwa kuva, ng`ukodile madengo lanon`opa namene kupunda vanang'o, `n`itaywa nnilungu myanda yohe namene kupunda vanang'o, na `n`ipanywa myanda yohe namene kupunda vanang'o, na ng`uvele muhatali ya kuhwa myanda yohe kupunda vanang'o. <sup>24</sup> Kwa Vayahudi, nanisulubulwa myanda nnyano, mijeledi salasini na tisa. <sup>25</sup> Nanipanywa dimbalavala myanda mitatu, na mwanda umo v`anilinga kunguwalala kwa kungupanya mayanga. Na myanda mitatu, ingalava innakwedile yanititimila ing'anya

ya kulumukana. Na mwanda umo, ñniikala m'bahali liduva lyammalele. ²⁶ Mmyanda yangu yohe ngùkojene na hatali ya mavambwe la myuto, na hatali ya vakúpalaula, na hatali kuhaloka kwa Vayahudi avangu na hatali kuhaloka kwa vanu vakávele Vayahudi. Ngúvele muhatali n'dimanga na mwilanga na m'bahali, na hatali kuhaloka kwa vanu valilambilila kuva vakúkulupila. ²⁷ Ñniyakaduka na kukola madengo lanonôpa, na kucheja myanda yohe. Myanda yohe ñnibanika kwa indala na inyota, na myanda yohe ñnikolokohwa kuikala bila kulya. Ñnitetemela imepo kwa kukoha dinguwo dya kulivimba. ²⁸ Na ukàlekana na anelo lammalele, kila liduva nangu ñilayanda makuwa lammalele la vanu vankulupila Yesu. ²⁹ Vakúkulupila avangu vakàdidimanga, uchocho nanani nadidimanga. Na vakúkulupila avangu vakàkohejwa kutenda sambu, nangu natunuuka namene.

³⁰ Nangu nikàlembelewa nilyone, bahi ñimbelyona kwajili ya kudidimanga kwangu. ³¹ Nnungu, Atata wa Nang'olo Yesu, alombolêwa vyaka na vyaka, nang'e ànimala kuva nanga pangulambila. ³² Pannavele ku Dameski, nkulu wa imanga aneyo, anavele pahina muutawala wanga Nfalume Aleta, nang'e ávavikile matiyala mmilango ya imanga aneyo uchinga vangukamule. ³³ Henga vakúkulupila avangu nkungutaya nnikalala likulungwa, nkungupeleha palidilisha lya lingongo lya imanga, nkungusulupuhija pahi, nanani nkùpata kupalanyoka mmakono lake.

12

Maono lamwâmba Paolo na idabadangi yake

¹ Bahi nangu nîmbehweneha kulilombolela ikàna nanga faida. Henga vino nîmbetangola kuyamba maono na mahunulo langupete kuhaloka kwa Nang'olo. ² Nangu ñnimmala munu yumo alundêne na Kilisto. Vyaka kumi na ncheche vipitîle, munu aneyo ánitwaliwa mpaka lihunde lya tatu. Nangu nikámaite ikáva ányanyuliwije kwa hali ya chimmili au ya chinnungu, Nnungu njo amaîte. ³ Nangu ngûuyila kavila kutangola kuva, ngûmaite kuva, munu aneyo áninyanyuliwa mpaka Paladiso. Na nikámaite ikáva munu aneyo ányanyuliwije kwa hali ya chimmili au ya chinnungu, Nnungu njo amaîte. ⁴ Aneko ku Paladiso, aneyo munu nkupilikana habali dya mambo lakátangoleka, lakáluhusiwa munu kulahaulisa. ⁵ Bahi nangu nîmbelilombolela kwajili ya munu malinga aneyo, henga nikámbelilombolela kwajili yangu nimwene. Nîmbelilombolela chihi ing'anya ya idabadangi yangu. ⁶ Ikàchiva ungulembela kulilombolela ing'anya ya maono anelo, nangu nikánave livedu, kwa kuva, nikátangwele chihi uhiu. Henga nangu ngûnyema kulilombolela, uyopa vanu vâangwona kuva ninkulu kupunda àlálá langulatenda na kulatangola.

⁷ Henga uchinga nnapunde kulilombolela namene ing'anya ya kupwechela anelo mahunulo, mummili mwangu ngûjaliwije hali ingusumbûla muchi mwiva. Hali aneyo ìvele muchi n'jumbe wanga Nanchindenga,

ìngubaniha na kungudivila kuchinga nnapundihe kulilombolela. ⁸ Bahi nangu naninnyuwa Nang'olo myanda mitatu uchinga anguusije hali aneyo. ⁹ Henga nang'e nkunguhaulila kuchidoni, “Inema yangu ìnatosa kwakuwe, kwa kuva dimongo dyangu òtimiswa kupitila idabadangi.” Bahi nìmbelilombolela kwa kuhangalala kuyamba idabadangi yangu uchinga nguumbajwe dimongo dyanga Kilisto. ¹⁰ Bahi ing'anya ya anelyo, nangu nahangalalila idabadangi yangu, na kutongolwa malove lahakalenge, na kulagihwa na kubanihwa na kupatihwa siki kwajili ya Kilisto, kwa kuva pangudabadanga njo panguva na dimongo.

Paolo àvayanda Vakolinso

¹¹ Ngùtangola muchi livelu, henga mwenu njo mungutendile nangu ngùùve uvila. Mwenu njo muchilembelewa mungulombolele. Kwa kuva, nangu nikee pahi pavanu anevo vavalangîwa kuva muchi mitume vakulungwa, ikànava nangu nikee chinu kwenu mwenu. ¹² Matendo lamaîha kuva nangu nintume, lànitendeka mmwenu kwa ipilidi yohe, kwa kupitila vimaiho na lakukanganya na masaibu. ¹³ Dachì, mùpungukiwije na balaka ntwani kupunda makuwa lanji la vanu vankulupîla Yesu ikànave chihi aila ya kutemwa na nangu kwa kupata nsada kuhaloka kwenu? Mungusamehe kwa likosa anelyo. ¹⁴ Vino nangu ngùvele tayali kwida kwenu mwenu mwanda watatu, na nangu wala nikambentemanga. Kwa kuva, nikambelambela chinu chohecho kuhaloka kwenu, henga

nimbennembela chihi mwenu. Kwa kuva, akee madengo la vavana kuvavikila vavavelêke akiba, henga nni madengo la vakuvelêka kuvavikila vavana akiba. ¹⁵ Nangu nimbhangalala kutumila vyammalele vingavenavyo, na kulihumya nimwene kwajili yenu. Dachì, mwenu mùmbengutamwa nangu kadiki ati ing'anya ya kuva nangu nìntamwanga mwenu namene?

¹⁶ Bahi mwenu muchimuyambukile kuva, nangu nanga pannantemenge mwenu. Henga vanu vanji vâtenda kuva nangu ngùvele na ulamba na nìmpete mwenu kwa ulamba. ¹⁷ Dachì, nangu rìnimwivilanga kwa kupitila munu woheyo unantumile kwenu mwenu? ¹⁸ Nangu nínnyuwite Tito aide kwenu mwenu, na nìntumile pamo na nkúkulupila nnyetu yunji. Dachì, mùmbehaula kuva Tito ánimwivilanga? Nangu na Tito tulojwa na Umumu Wanaswe uyumo na kwonganga umumo?

¹⁹ Dachì, mwenu mùtenda kuva mpaka hambi hwetu tùvechinkulitetela muyo mwenu? Nanga, henga hwetu tûtangola mambo anelo muyo mwanga Nnungu malinga tuvanu tulundanywîje na Yesu Kilisto. Mmakukulupila avangu, mambo anelo lammalele nni kwajili ya kun'denganga mwenu muing'ulupa. ²⁰ Kwa kuva, nalipwalela kuva, panjika panimbeida kwenu mwenu nikambenkejanga muchi chingulembela, na mwenu nkambengwona muchi chimulembela. Nalipwalela panjika pàmbekuva na mapwatano, na wiu na kusunala na kutahuka na kulambililana na kulambana vikohi na kulyona na timbwili, mmwenu.

21 Nangu nalipwalela panjika panimbeida kavila kwenu mwenu, Nnungu wangu àmbengutenda kavila kuva na dihoni muyo mwenu. Na nangu nimbekuta kwajili ya vanu vohe vatendîle masambi, vanu vakánaleka kutenda lahakalenge na umalaya na kulavalava.

13

Idumi ya ntululilo na disalamu

¹ Auno umanganika nni mwanda wangu watatu wa kwida kwenu mwenu. Malinga chilahaula Malemba Lanaswe kuva, “Kila lisitaka lilembelewa limaihwe kwa ushahidi wa vanu vavili au vatatu.” ² Nangu nanin'dumanga mwanda wavili pannavele pamo na mwenu. Na hambi panikavele pamo na mwenu ngùuila kavila kun'dumanga kuva, panimbeida kavila kwenu mwenu nimbvahukumu asabu avala vatendîle sambu machedo na vanji vammalele. ³ Nimbetenda uchocho ing'anya mwenu mùlembela mumaihwe kuva Kilisto ànatangola kupitila nangu. Nanang'e akádabadanga kwenu mwenu muchi nangu, henga nang'e àlanguja dimongo dyake kwenu mwenu. ⁴ Ikànava Kilisto ávambwije munsalaba avèlè muhali ya chimmili, ya kudabadanga, henga vino àikala kwa dimongo dya Nnungu. Uchocho, nangu na avangu, kwa kulundanywa nawe tùùva tuvanu tùvá kudabadanga muchi chanavele Kilisto. Henga patumbensugulikilanga mwenu kwa kumwasibu, muchimumale kuva hwetu tuvumi kwa dimongo dya Nnungu malinga chavele nang'e.

⁵ Lilolehe mwenu mmene uchinga mupate kumala ikàva m̀nìnhwìnga muing'ulupa. Lilingange mwenu mmene. Mwenu m̀nìmalala kuva Yesu Kilisto àikala mmwenu, na ikànavè uchocho, ing'ulupa yenu ikee ya uhiu. ⁶ Henga ng̀lòlèlè kuva, mwenu muchimumale kuva, ing'ulupa yetu nni ya uhiu. ⁷ Hwetu tukánnnyuwa Nnungu uchinga vanu vanji vaone kuva ing'ulupa yetu nni ya uhiu, henga t̀nnnyuwa Nnungu uchinga munatende chinu chohecho chihakalenge na muhwenehe kutenda lambone ata kuyonekana kuva ing'ulupa yetu ikee ya uhiu. ⁸ Kwa kuva, hwetu tukátamwa kutenda chinu chohecho chitahukàna na uhiu. Na chinu chituhulùla kuchitenda nni kuuhweneha uhiu. ⁹ Mwenu pamuva na dimongo, hwetu t̀nahangalala ikànava tuvene twònekana kuva t̀nadabadanga. Na hwetu t̀nannnyuwilanga uchinga mukamilike. ¹⁰ Aino njo ing'anya ingutènda nangu ninnembile mwenu malove alano nguvèlè kulehu na mwenu, uchinga panimbekuva pamo na mwenu nnakalipe kupapatana na mamulaka lánìng'ìlè Nang'òlò. Kwa kuva, mamulaka anelo nni kwajili ya kun'denganga mwenu muing'ulupa, akee la kum'bamolanga. ¹¹ Mmakukulupila avangu, nangu ng̀malilila baluwa aino kwa kutangola kuchidoni, hangalalanga. Tumbama namene kuva mmakamilifu na mutujane mitima mmene kwa mmene. Mukudungile ulamo na kuikalanga kwa amani, na Nnungu wa itamwi achiave pamo na mwenu.

¹² Musalimilane kwa itamwi ya Chikilisto. Vakúkulupila vammalele v̀nansalimilanga.

13-14 Hwetu tũnnyuwila mwenu mmammalele inema ihalôka kwa Nang'olo Yesu Kilsto, na itamwi ya Nnungu na ilundanywi yenu na Umumu Wanaswe, viive pamo na mwenu.*

---

* **13:13-14** Tafasili dinji malove alano lahaûla kuva, “Vanu vam-malele va Nnungu vãnansalimilanga,” làlembwije munsitali wa 13. Na malove la nsitali wa 13 làlembwije munsitali wa 14. Henga tafasili dinji vâtendile muchi chitutendile hwetu.

**LILAILANO LYAHAMBI LYA NNUNGU KWA
VANU VAMMALELE**
**Portions of the Holy Bible in the Makonde language of
Mozambique and Tanzania**
**Porções da Bíblia Sagrada no idioma Makonde de
Moçambique**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makonde

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Pioneer Bible Translators

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makonde

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-12-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

e50d2b9d-5016-5132-9a8e-701dc953e2af